Број 26. У Новом Саду, у суботу 5. фебруара 1900. Год. XXXV.

„Застава“ излази: сваки дан осим понедељника и дана за свецем

Цена је за Аустро-Угарску: на један месец 2 кр. 40 пот., на четврт године 7 круна. За Црну Гору, Србију и Немачку: на четврт године 9 круна, а за све остале стране земље на четврт год. 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: на пола године 2 круне, на целу годину 4 круне.

Поједини бројеви стају 10 потура.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова; за жиг се плаћа по 60 потура сваки пут.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

Рукописе не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 потура.

Српско православно црквено-школско питање у Босни и Херцеговини.

У најновије доба, донијели су „Пешт. Лојд“, а по њему још неки органи полуслужбене штампе из монархије, а нарочито хрватски и субвенциони листови министра Калаја, читаве чланке о некаквом тобожњем измирењу вођа српског православног народа у Босни и Херцеговини са њиховим митрополитима и т. д., у намјери, да тијем обману јавно мњење и страни свијет, е су ови били до сад у завади с јерархијом, како би их тијем окривили а оправдали досадање мијешање у православну цркву и њену управу министра Калаја и његове владе.

За овим полузваничним и субвенционим листовима, поведоше се, не познавајући право стање ствари, жали Боже, и неки угледни српски листови у монархији, па и ван монархије.

Пратећи ову борбу наше браће Срба у Босни и Херцеговини, од њена почетка па и дан данас, ми смо према стеченијем извјештајима са најмјеродавније стране и нашег стеченог увјерења, дужни, да у интересу објашњења правога стања у тој ствари речемо ово:

Између народних вођа и њихових митрополита, није нигда било личних зађевица, и они нијесу нигда били у свађи, па да су имали због тога потребу, да се данас с њима мире. Непобитан је факт и тај је познат, не само нама, но и свему заинтересованом свијету, да су се вође срп. православног народа, борили од почетка њихове борбе за уређење црквено-школске самоуправе и да се и данас боре једино са иноверном земаљском власти, која хоће сву власт и превласт у чисто унутарњој управи св. православне цркве и што је одузела права цркве и народа и што увлачећи у цркву своју политику, ради на њеној пропасти.

Спор је дакле постојао и данас постоји између народа са свештенством с једне и земаљске власти с друге стране. А што је у појединим приликама изгледало да је спор био између народа и Јерархије томе је крив данашњи зависни положај Митрополита од владе кога је она противно канонима св. православне цркве и без пристанка и приволе свештенства и народа у земљи створила конкордатом од 1880 г. А крива је у неколико и слабост г. Митрополита што се нехтједоше ни кренути испод тога зависнога положаја. — Дакле влада је опет свему крива.

Жеља за данашњи састанак вођа и Митрополита потекла је с обје стране. Колико од вођа који су за тим од почетка ове борбе тежили, толико и од Митрополита, који су се као што рекосмо због њихова зависнога положаја до најскоријег доба устручавали приступити народу и његовим вођама ради договора у овоме питању и ту није било нити требовало кајања нити измирења.

Посјета о Новој години није ништа друго до један акт учтивости. Чин каваљерског држања народних вођа коме озбиљан и паметан човек не може ништа друго, до то да припише.

А што се тиче преговора они би и до данас били готови, да влада користећи се зависним положајем владика не запиње преко њих из својих политичких разлога за извјесне тачке, за које народ са свештенством чврсто стоји да се по праву и потреби св цркве, свештенства и народа унесу у устав, и то би се питање у колико смо извјештени сагласно докончало између вођа и владика, да влада не кочи

Ово износимо тек да се зна да су чланци тијех полузваничнијех и субвенционијех листова о измирењу лажни и тендецијозни. А прохтје ли се тој службеној и субвенционој господи дописницима да им зато факта износимо ми смо спремни и то учинити само их упозорујемо да „гонећ лисицу, не истерају вука“.

Оружање Србије.

Београд, 2. фебруара.

Новац, што га је радикална влада одредила била на оружање Србије, потрошен је, чим је та влада замењена другом. Кад су радикали год. 1897. и опет дошли на владу, онда је, септембра месеца (1897.) скупштина одобрила прирез за наоружање. И то 15 од сто, од сваког динара непосредне порезе.

Одмах за тим влада је поручила оружје у Паризу и направила уговор за пушке, топове и муницију, а у исти мах купио се прирез, одређен за ту исплату.

Но кад требаше да се прими први транспорт оружја, раскраљ Милан дође у Србију, радикална влада паде, а одмах за тим прекиде уговор о набавци оружја.

Од ово доба је прошло $2^1/_2$ године. Нека се за то време прикупило не више но 20 милијона непосредна пореза годишње, па би прирез за оружје износио $7^1/_2$ милијуна динара. Тај би новац морао готов лежати у каси за оно, на што је намењен и био би довољан да се набави оружје и да се њиме отпочну плаћати рате.

Но тога новца нема. Па не само што га нема, него је од оног доба подигнут и утрошен инвалидски фонд, бајаги на наоружање, а у ствари бог зна зашта. Тај инвалидски фонд је износио 3 милијуна динара. Окрњен је оружни фонд са милијун и по динара, и сад баш изађе у званичним новинама указ, да се имају узети три милијуна апсеничког фонда и ставити на расположење министра војног.

Све то скупа износи 15 мил. динара. Па где је то оружје, што је набављено? Нема га! На скупштини се није нико усудио да запита: шта је са оних 12 мил. који су донде били прикупљени за оружање. Министар је изјавио само толико, да је набавио већ хиљаду, словом хиљаду пушака. То је за пробу...

У Србији све живо говори, да је овај новац отишао и опет на другу страну и сврху. И опште је уверење, да није потребно више искати, да раскраљ Милан оде из земље Кад једном земља буде обрштена као од гусенице, отићи ће он и сам. Јер и ако је трпљивост народа без гранична, порезна снага народа има границе.

А донде, само да се не догоди и друго чудо. У Нишу су сазвани били команданти

ПОДЛИСТАК.

МИШЕЛ И ПОЛ.

Варењка је била красна женица, а врло добро је знала, шта вреди и одзивала се на безумну љубав свога мужа, као што то и треба.

Било јој је 27 година, ал' имала је плаву косу и наивне тамно-сиве очи, па је изгледала као девојчица.

Свега је годину дана, како је по други пут удата. Ђенерал, Павле Петровић-Ратов, састао се с њоме у своје једне рођаке, која беше њена другарица у институту, те се на мах заљубио у њу. Ђенерал беше сав — здравље и снага. Варењка — слабост и истеричност. Он беше скоро див, а она врло мала женица. Он беше црномањаст и храбар, а она плавуша и тако плашљива, да се бојала чак и мухе.

Она беше удовица и одма после мужевљеве смрти је отишла била на три године у иноземство са оно мало пара што јој остало од покојника.

Они који су је познавали, говорили су, да се вратила са свим друкчија, но што је отишла. Постала је елегантна, весела, одлучна, пуна самопоуздања, и кад је ђенерал једном понуди, да му буде жена, она се није ни мало чудила тој почасти, и кад је пружила ђенералу своју руку у знак пристајања, рече му:

— Само немојте да се срдите на мене, што ја још нивако не могу да заборавим свог Мишела и његову љубав према мени.

Павле Петровић би тронут величанственошћу и сталношћу душе те мале женице. И они се узеше.

Павле Петровић имао је четрдесет година но беше на око угледан. Брзо је постао ђенералом, а да је било рата, постао би и главни заповедник. Но, Богу хвала, беше мирно време, и Павле Петровић, на свом угледном положају, могао се слободно заљубљивати и женити Варваром Павловном Козељском.

Она беше сирота, али он јој даде све: богатство, удобност, а што је главно љубав и неограничену слободу. Њој се то веома допало и она милостиво допуштала себи све и сва.

Ђенерал није долазио кући без поклона. Њему се неисказано допадало живахно лице жене му, кад би угледала завежљај. Па онда кад би осетио њене малене ручице око свога врата, у знак захвалности, па чуо њене са свим детињске речи:

— Поле, ти мене мазиш!

— За све то дао би био ђенерал и живот свој.

Но како нема неограничене среће на земљи, то је и душу ђенералову нешто гризло; но о том он ни је ником ништа говорио, а то га је међутим тим више сатарило.

То беше љубомора спрам покојног мужа његове жене Он не би о њему никад ни мислио, али Варењка непрестано га спомиње и тиме му позлеђује рану.

Кад би јој донео какав год поклон, она би му радосно захваљивала, али би уједно рекла:

— Ах, колико укуса беше у мога Мише ла, како ме је он радо обрадовао, јадник... па онда се замисли, а очи јој се напуне суза.

Ђенерал ни је могао да подноси то.

Ако јој ласка, она ће тек:

— Знам, да ме ти љубиш... ал' како ме је љубио Мишел... и бризне у плач. Павле Петровић пао већ у очајање.

У први мах му се допадале њене сузе и успомене на покојника, али ето сад постаде несносно.

Често је плакала и сномињала љубав покојникову и у загрљају мужевљеву. Речју, мртвац не даваше дисати живоме.

Али у место да се срди, Павле Петровић удвоји ласкање и мажење.

Дође Божић. Ђенерал изуме такву јелку, која ће, по њего у мишљењу, да растопи ледено срце његова кумира Он сазове госте, све по избор пријатеље и поклонике своје жене. Своју жену закључао је у њеном будоару, а сам је удешавао јелку својом руком.

— Седи ту — рече жени својој посадивши је на канабе, што јој је остало од покојног мужа. Ево ти књига, слаткиша и других понуда — седи и буди добра.

Он је при том љубљаше у руку, а она милостиво му то допушташе. И он изиђе на поље, а она гледајући за њим задовољно се смешила и за тим одекламова живо:

— »Робиња је жена, која љуби, а царица, кад је љубе«.

Али не узе у руку књигу, јер јој милије беше лежати на меку дугеку. Улењила се, те јој дође да заклопи очи и просања.

трупа, те се говорило о Бугарској и зуцало се о рату.

Шта је то? Хоће ли раскраљ и опет голим рукама да уведе Србију у несрећу. Или је ово само празан звук, обмана? Иде ли се зар за тим, да се има повода предати и апсенички фонд министру војном, па да и њега нестане?!

Је ли баш збиља истина да: „Бог чува Србију!“

Рат између Енглеске и Транзвала.

Повлачењем енглеске војске код Ренсбурга доиста се испоставило да је управо безобзирно бегање. Из Преторије званично јављају, да су оранжки Бури на јуриш заузели код Ренсбурга табор енглеског генерала Клеменса. Енглези су ванредно много људи изгубили тако, да је Клеменс био приморан да напусти своје положаје, које је од нове године још заузео био и да се повуче, управо бега чак до Арундела.

Да би ублажио ову страшну вест генерал Роберте почео је да јавља о новим успесима. За чудо да ове вести тако приликују онима генерала Булера, кад је прелазио преко Тугеле, као да их једна мајка рађа. И извештаји генерала Робертса су замршени, завијени и један другог терају у лаж. У њима прича генерал Робертс да је продирање његове војске сретно достигло своју мету, да није било крвавих борба, да га је непријатељ врло слабо узнемиравао, ал опет за то у тим истим вестима спомиње се велик број мртвих, рањених и несталих, а то је толико колико заробљених.

О рензбуршком повлачењу ево видесмо шта је у ствари. По извештају Робертсовом, пуковник Ханаји сукобио се са једним оделењем Бура, који су били заузели десни брежуљак између Оранж Ривијера и канала, тек кад су Енглези добили помоћи, Бури су се повукли. Енглези су имали 4 мртва, 22 рањена а 11 заробљених.

Генерал Френш извојевао је прелаз преко Модер Ривијера и тако се енглеска војска налази у Оранжској земљи. Генерал Робертс изненадио је мало свет. Није пошао прво да ослободи Кимберлеј, као што се у опште држало, па онда да иде на Блем Фонтен; није се упутио ни северним крајем Капа преко Ренсбурга и Штеркштрома, већ је изабрао краћи пут преко штације Модер Ривијер па у Блемфонтен.

Разно се цени Робертсова војска. Највероватнија изгледа она вест да броји 48.000. Од тих стоје већ 20.000 на северној обали реке Рита, 8.000 су им у близини, а остала војска да се налази на Модер Ривијеру.

Двоје упада у очи. Прво што је генерал Робертс оставио Кимберлеј својој судбини, за кога и у Лондону држе, да ће за који дан морати пасти. Друго је, да је генерал Робертс, покупио сву војску што је могао тако, да је у Капу оставио врло мален број енглеских војника. А ово му се може љуто осветити. Цео Кап ври и онако, и буде ли он претрпео на оранжком земљишту пораз, он ће се мора тешко више дочепати.

Да се и Бури спремише да Робертсу изађу на мегдан што јачи, види се најбоље по томе, што из Кимберлеја јављају, да се око вароши налазе само 500 Бура. По другој вести војска генерала Робертса већ је на домаку бурске војске. Крвава борба сваког часа ће букнути и није чудо што је Лондоном и опет завладала грозничава узбуђеност, јер победи ли генерал Робертс, Енглезима ће бар надање на час нији мир ојачати, претрпи ли пак пораз без сумње ће онда судбина Енглеске у јужној Африци бити решена.

Из Натала стиже вест, од генерала Булера, која потврђује да Жубер немилице гони Булерову војску и да је њено стање очајно. Генерал Булер јавља из логора код Шивелеја, да се једно оделење његове војске сукобило са једном бурском војском, да се Енглези храбро борили, али се због незгодног терена морали повући. Том приликом је рањен један енглески официр и 5 војника, а заробљени су један официр и 6 војника.

Колико се сме веровати енглеским извештајима види се најбоље по једној вести из Преторије, која јавља: После пораза енглеске војске код Гленсоа, 2000 енглеских војника у дивљем бегству потражило је спаса према северу. Полунаги и изгладнели стигли су на обалу реке Мапуте, ту су им португалски војници одузели оружје и пружили им хране. Енглези су о ови 2000 војника јавили, да су се спасли у Ледисмит.

Енглези су ужасно огорчени на Португалију што им ова не иде на руку, а понајвише за то што им није хтела да уступи залив Делгоа. И сада сву жуч просипају на њу и нападају је, као да је она прекршила политику немешања, јер је допустила да бурске војске пролазе кроз њено земљиште. Отуда сигурно и поникоше вести, да је португалска влада у Африци послала јака војна оделења на границе своје афричке колоније, која би закратила Бурима, да пролазе кроз португалско земљиште.

Као после сваког већег пораза, тако и сада јављају из Лондона о журном наоружању. Осма дивизија добила је налог да се што брже спреми и крене на бојиште. Узалудни су ови крвави напори Енглеске, јер све што од сад буде послала у Африку, то се не може назвати војском, већ масом. А та тек не може пожњети лаворике тамо, где је тако јако искрављена најбоља енглеска војска.

Политички преглед.

Из угарског сабора. У последњој саборској седници говорио је и опет Комјати о народносном питању. Рекао је, да он није пријатељ насиља. Он је чак за то, да се народности помажу у њиховој култури и напредовању. Али је одмах за тим почео да приповеда, како руска православна црква тражи везе са српском православном црквом у Угарској. И како се у неким српским православним црквама Угарске не моле Богу за свога владара него за руског цара. (Ђурковић: То није истина! — Комјати: Ал' истина је!) За тим говори нарочито против Румуна, са којима не може бити мира. Вели: Министар је казао, да су они силни румунски новчани заводи основани на закону и да се не може против њих поступати. Међу тим треба да се поступи, нашло би се начина. И говорник и његова странка готови су, да владу у том помогну. Ето, дакле, какве лажи и каква насиља проповедају и заступају поједини посланици. Заиста срамота!

Преговори између Чеха и Немаца у Аустрији још никако не кренуше напред.

О продирању Руса према Херату пише „Тајмс“: Руско кретање иде за тим, да у Персији осигура себи неколико тачака. „Но ми“, вели „Тајмс“, „морамо бити готови да у Персији бранимо наше интересе макар против целог света“.

Упад Арнаута у Црну Гору. „Глас Црногорца“ јавља, да су се прошле недеље привукли неколико Арнаута у Голубовце у Зети, и убили једног црногорског поданика у његовој кући. Рођаци убијеног похитају да га освете и осветише га убивши три Арнаута. Кад је за то дознала власт из Подгорице, пошаље четир жандара да ухвате осветнике. Али Арнаути прикривени код Цијевне дочекају их и опале на њих плотун, убивши једног жандара а ранивши два. Црна Гора је путем свога посланика у Цариграду тражила лека оваким догађајима.

Српско народно позориште.

Уторак 1. фебруара „Отмица Сабињанака“ шаљива игра у 4 чина. Од Павла Шентана. Превео Мих. Р. Поповић.

Но тек што млада жена то учини, — с ужасом потскочи. Не беше више у свом удобном будоару, но у маленој, јадној собици, где све беше жалосно и мизерно.

— Господе, како сам опет овамо доспела — с ужасом викала она гледајући на голе зидове собице. И она пође у кухињу а куварица јој изиђе на сусрет.

— Шта вам је, госпођо? — питала је она Варењку.

— Како, јеси ли ти то? — рече муцајући млада жена — јесам ли ја доиста овде?

— Бог с вами, госпођо — крстећи се рече куварица — шта је то с вами, госпођо? Дабогме да сте ту, а да где би били?

— Па како сам ја... почела била Варењка и на једаред застаде, па се полако окрене и врати натраг. На столу лежала отворена књига, мало даље стајала пуна шоља чаја и колачи. Она се сети, да је то роман Дикенсов и села да чита. Али јој се не седело. Она погледа на часовник. — Господе, како је досадно бити сам самцит! Она приђе к прозору и стаде гледати на улицу. Ту беше пуно света. Све се то журило, да купи и окити — јелку. Само за њу неје данас празник. Муж јој никако да дође, да прослави с њоме Бадње вече. Она је сама, увек сама... дође јој, да бризне у плач.

Кад, али се зачу јаки звук звона. Она се трже, погледа на огледало, што је висило на зиду, зглади своју замршену косу, па збуњена и тужна осмеха утрча у предсобље, где је при слабој светлости лампе скидао свој огртач млад, доста угледан мушки, с мало подбулим лицем и упалим очима.

— Како се радујем Мишел, што си се вратио, рече Варењка.

Мишел је погледа не баш мило — Но, опет ћеш да запеваш — рече он сурово и прође крај ње, па оде у собу.

Она бојажљиво оде за њим.

— Дај ми фрак, чисту кошуљу и све што треба — ја ћу одма да идем.

— Како? ти не ћеш зар остати са мном?

— Поздравио сам те, да седим с таквом глупаром, као што си ти. Звали су ме Лестови, па идем к њима.

— А ја?

А ти ћеш остати код куће.

— Ја знам зашто ти не ћеш да и ја идем — ти гинеш за женом Лестова, па ти је непријатно, да ја то видим.

Мишел одмахне руком. — Жив ми био Тодор, да се прави говор.

Варењка стаде јецати.

— Фрак и кошуљу — рече заповедним гласом он и уђе у свој кабинет.

Варењка утре за час суве и оде да испуни вољу мужевљеву.

За по часа Мишел се обуче Међутим Варењка није скидала очију с врата његова кабинета и непрестано ишчекивала, да га види.

Најзад Мишел изиђе из кабинета. Беше елегантан.

— Мишеле, голубане, опрости — рече она тихо, па му паде на груди. — Ја сам те увредила.

Он је сурово одгурне. — Иди збогом с твојим извинама.

— Мишеле, не мој да одеш, а да ме не пољубиш! рече Варењка и бризну у плач.

— Колико пута сам ти већ казао, да ме не мучиш с твојом љубављу. Она ми се досјела, те ми је сад и наша куварица боља од тебе.

— Опрости, Мишел, опрости драги, врати се скорим натраг — ја не ћу спавати, док ти не дођеш.

Он беше већ на последњој степеници, и кад се он брзо окрену, до њених ушију допре реч:

— Луда! и њега нестаде у помрчини.

У тај мах, пуна очајања Варењка отвори очи и — о среће! — она се нађе и опет у свом раскошном будоару, као жена ђенерала Ратова.

Како гадан беше овај сан — прошапта она. Господе, каква срећа, што то беше само сан!

И Варењка се замисли. О чему је мислила, не зна се. Али наједаред скочи с дивана, отвори врата и одјури право у ђенералову собу. Ђенерал баш запалио и пушио цигаретлу, одахнувши од рада. Својеручно је украшавао бијелку свог малог идола.

Варењка узбуђена паде на груди ђенералове.

— Поле, љубиш ли ме? — шаптала је на уво му... и док он не одговори, она га узе за десну руку и стаде је љубити

Ђенерал беше потресен до дна душе Али никад није дознао, како је Пол победио Мишела и ликовао над овим. И почевши од тога Божића, Варењка никада више није спомињала покојног Мишела, нити је мучила Пола љубављу према оном.

С руског: З. В.

Замислите два разна теста, у свакоме има литра брашна. ½ килограма шећера, 5 жуманаца и т. д. Вешта куварица ће направити од њих разне форме, ал тек, тек, у ствари је једно. Тако је и са извесним позоришним комадима.

Ко је гледао недавно „Наше жене“ па сад „Отмицу Сабињанака“ тај се уверио, да тако нечег има и на позорници. У оба комада има пуница, која држи свог старца под папучом. И та пуница има удату ћер, која се у том послу угледа на матер своју.

Као што је познато, ропство увек квари оне, који робују. Роб се довија, претвара се, лаже, вара, да мало олакша себи. Тако и ти Шентанови Немци, који су под папучом. Нису рђави људи, ал траже мало зрака, мало слободе, а до тог могу доћи само претварањем и измишљотином.

Жена, која је чешће ухватила мужа у лажи и претварању, не верује му ништа, хвата и вија га као пандур, а муж у тој муци, лаже и претвара се све више и више. Из таког стања излази онда гомила смешних прилика. Шентан их по најрадије употребљава.

Само, маните нас већ тих Немица, које држе своје мужеве, као зле мајсторице своје шегрте! У „Отмици Сабињанака“ колико год има ожењених људи, сви су под папучом, па чак и Емануел Стриге. Истина, писац нам није прибавио ту ретку част, да и њу упознамо, ал слушамо цело вече њеног мужа, који вели после сваке речи: „Знате, моја жена то овако ил онако каже. — Моја жена то овако ради! Моја жена то овако мисли и т. д.“

Кад је човек гледао два три комада оваке врсте, ратосиља се свега. Смеје се до душе, ал онако као кад би га голицали, и чисто му је криво, што се смеје. На репертоару нашег позоришта има гомила таквих комађа.

Овог вечера нису глумиле „наше сјајне звезде првог реда“, па смо били с целином ипак задовољни. Г. Динић био је јако добар, ал смо се уверили, да и поред гг. Николића, Марковића, Душановића, Поповића, Ботића (исписујемо их по реду) може да постигне комад лепа глумачка успеха, кад иде све складно.

Од госпођа је гђа Тодосићка била врло добра, гђа Бакаловићка била је јако расположена овог вечера, а гђе Васиљевићка и Добриновићка, биле су у свему на свом месту.

Вести из места и са стране.

Раскраља Милана и пријатељи већ бламирају. „Пештански Лојд“ и други пештански листови широм света раструбише ову по раскраља Милана не баш ласкаву вест: Угарско земаљско удружење за заштиту лова завело је тај обичај, да имена својих чланова који остану дужни чланарину испише на црној табли. И на тој црној таблици међу осталим именима може се прочитати и ово: „Милан I. бивши краљ Србије, у заостатку са 3 фор.“ Раскраљ се Милан по наговору свога пријатеља грофа Зичија уписао за члана тога удружења. И гроф Зичи није смео допустити да се његов пријатељ раскраљ Милан овако бламира. Раскраљ Милан није се требао дати овако натоциљати, те да му брука пуца сада по пештанским листовима. Но уједно је стекао искуство више, а то је, колико су му „искрени“ пријатељи „Пештански Лојд“ и они, којима га гроф Зичи препоручује.

Игранка, приређује се у суботу, 12. (24.) фебр. 1900. год. у дворници гостионице „код Јелисавете“ у Новом Саду у корист „новосадског филијала друштва црвеног крста у земљама св. круне Угарске“ који стоји под највишом заштитом Њихових Величанства. Улазна цена од особе 3 круне. На забави суделоваће војничка музика 70. пешачке пуковније барона Филиповића. Улазнице могу се у напред добити у трговини друштвеног благајника г. Д. Коде, у посластичарници г. Михајла Куборци и г. М. Стајића, и у вече на каси. Погледом на добротворну цел примају се и добровољни прилози са захвалношћу. Почетак у 8 сахати у вече.

Штрајковање. Како јављају из Аустрије, штрајковање радника још се непрестано шири. Сад не ће да раде ни ридници у крајевима, где до сад не беше штрајковања. У Брну од 8691 радника штрајкује 6729, у Дукеу од 9877 радника ради само 2000, а у Комоту од 1297 раде њих 372. Па тако је то и по другим местима. У Моравском Острву придружили су се штрајкачима сад и ложачи и машинисте. У Решици огромна већина радника не ће да се лати рада.

Чивути и Католици. Пишу нам из Прага: Пре годину дана нестала је у Полни (Ческа) једна девојка. Сумња је пала, да су је Чивути заклали и њезину крв употребили на своје верозаконске обреде. Управо друга Тиса-Есларска афера. Суд је учинио своје и затворио неког Хелзнена, Чивутина. Чивутин је на суду признао, да је девојку заклао и њезину крв источио. Суд га је, у септембру 1899. г. осудио на смрт, али смртна казна још није извршена и ствар тако лежи. Чивутима је било стало да са себе скину ту ђагу и — доктор Масарик, професор на ц. и к. ческом универзитету, написао је брошуру, којом је тражио обнову парнице. У брошури је доказивао, да је измишљотина, да се Чивути служе хришћанском крви при својим обредима верским. То је потвора католичких попова, да би пробудили мржњу у народу противу Чивута. Римокатоличка црква и њезини свештеници чинили су кроз векове, такове испаде противу Чивута. Кад им је требало да се Чивути из овога или онога места протерају, употребљавали су глупу масу за своје вигове. Они су сами по коју девојку хришћанску затворили или су је послали у свет, а светини рекли, да је њу убио овај, или онај богати Чивутин. Светина је нападала на Чивуте и њихове домове. Убијал и пљачкала. У таковом положају Чивути су се морали сељакати од места до места. Прогањање њихово, стеснило је Чивуте у чвршћу заједницу, те су постали господаром ситуације. Они доминирају капиталом у Европи. А што су Чивути такови, то су чеда римокатоличких попова. И ако ико има да испашта за грехе и за толику проливену људску крв — то је римокатоличка црква и њезини попови, који би хтели да и у XX. веку одрже народ у незнању и мржњи према ближњему својему и т.д. — То је било у тој брошури. Та је брошура била забрањена од стране власти. Ђаци су демонстрирали противу доктора Масарика на универзитету. Масарик је вођа реалистичке странке и важи као добар научењак. Док његови другови имају 3000 фор. плате, зли језици говоре, да је њему влада додала још једну хиљаду годишње и обећала министарски портфељ. Тако се говори. А за брошуру, да је то учинио тобоже новац чивутски и ако је др. Масарик доста имућан човек. Данас је стајао пред судом др. Масарик због преступа растурања забрањених списа, које се казни законом од 1—3 месеца. Ти забрањени списи, то је његова брошура, која се нашла код некојих књижара — после забране. Дворана је била пуна света, а нарочито академских грађана. После дужег испитивања и говора и одговора, прочитана је брошура. Тим се седница завршила. После подне настављена је расправа на којој је Масарик осуђен на 60 круна новчане казне. Праг, 1. фебруара 1900. год. Никола.

Јуначке Буркиње. О јунаштву бурских жена било је већ доста писано по листовима. Сада износе још једну врло лепу црту о њима. Када је отпочео рат, многе бурске жене хтеле су да се боре раме уз раме са мужеви своји. Председнику Кригеру и генералу Жуберу једва је пошло за руком, да их одврате од тога, али им морадоше обећати, да ће их пустити да се боре у редовима својих мужева, ако би непријатељу пошле за руком да упадне у земљиште једне или друге бурске државе. Како је војска генерала Робертса упала у Оранж, то може постићи Енглезе још и та срамота, да их туку и поразе и — жене.

Американци, пријатељи Бурима. Цео је свет на страни малених али одважних Бура, па не може ни Америка остати према њима хладна. Више пута изјавили су Американци наклоност своју Бурима. А сад јављају из Вашингтона, да се на све стране састају велики зборови, који одушевљено изјављују своју наклоност Бурима. Американске новине пишу пријатељски о Бурима. И саме званичне новине „Вашингтон Пост“ окренуле су лист, ма да влада хоће да се одржи наклоност према Енглезима. Председник савезних држава Мак Кинлеј противан је том, што се у конгресу износе предлози, да се Америка умеша као посредница између Бура и Енглеза. Зато ипак предлози се ови понављају. Енглеза су сити сви, а камо ли не би били Американци, који су још у прошлом столећу носили јарам енглески.

Коњи за јужну Африку. Јављају из Фијуме, да је тамо укрцано у лађу 6—700 коња за енглеску војску у јужној Африци. Коњи су купљени у Сатмару. Говори се, да ће још четир енглеске лађе однети из Фијуме око три хиљаде коња. Види се, како су се Енглези устумарали. Хоће ли им само коњи помоћи, кад им до сад не помогоше њихове мудре енглеске главе?

Телесна гарда турскога султана. Све јаче избија на јавност, како је цариградски султан слабо обезбеђен. Завера и узбуне догађају се у непосредној његовој околини. Регимента, из које се његова телесна гарда рекрутовала, била је легло завере и озбиљних немира. Регимента је имала два одељења коњаника и три одељења пешака. Сад је потпуно разрешена због немира у њој. Многи официри имају истраге на врату, а појединости о свему држе се у великој тајности. Предузете су мере, да се установи нова телесна гарда султану. Султан нема вере у европским Турцима, него ће гарду саставити од Османлија из Сејуба у Малој Азији.

Кратке вести. У Северној Америци има 70 милијуна становника. Од отих је 16 мил. Ираца, 14 мил. Немаца, Холандеза и Данаца, 13 мил. Енглеза и Шкота, 7 мил. Словена (Руса, Словака, Чеха, Срба и т. д.), 5 мил. Француза, 3 мил. Скандинаваца, 2 мил. Талијана, 3 мил. Шпањолаца и Португалаца, Мулата и других народа има 7 мил. — У Риму су ухапсили једну од најлепших жена, Маркизу Сантасилију. Маркиза је преваром измамила од једног трговца сто хиљада лира. — У Новгороду је један коцкар убио новинара Кармазона, што ја овај писао у новинама против коцкања. —

Најновије вести.

У седници сабора Хрватске и Славоније од четвртка био је на дневном реду предлог посланика Деренчина о промени саборског пословника. Посланик Недељковић изнео је у подужем говору противан предлог.

БРЗОЈАВИ „ЗАСТАВИ“.

Стигли 4. фебруара.

Будимпешта. (Ориг. тел.) Краљ је изјутра стигао из Беча овамо.

Лондон. Генерал Робертс има 50 000 војске. Његов нападај је последњи одлучен покушај, да се ослободи Кимберлеј, где влада највећа оскудица и где се дуже издржати не може.

Брисел. Бурска је војска на граници Оранжа јако појачана на реци Модеру.

Будимпешта. (Ориг. тел.) У саборској седници изјављује Васил, да је он добар Мађар и ако је румунске народности. Његов је идеал јака угарска држава. Осведочен је да ће влада народносно питање решити у корисном правцу. Одбија Комјатија, наводи да Румуни Угарске нагињу Румучској држави.

Београд. (Ориг. тел.) Новоименовани аустро-угарски посланик предао је свечано своје оверовљење. Речи које су том приликом пале, наглашују пријатељске односе.

Трговина

НОВИ САД, 4. (16.) фебруара. Пшеница прве квоће фор. 7·10—20 н. Пшеница средња ф. 7·— до — н. Пшеница лакша роба фор. 6·50—80 н. Наполица ф. 6·— до — Јечам нови ф. 4·80—90 Зоб ф. 4·60—5 Кукуруз у зрну нови фор. 4·30—50 стари у зрну ф. ——— нови у клипови ф. ———

Маст 46 фор Сланина сува 48 фор. дебела лађена 48 фор. Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки	31—32 нов	живе мере
„ средњи . .	28—29 нов.	
„ лаки . . .	26—27 нов	

Све од 100 килограма.

*

БЕЧ, 13. фебр. по рим. (Оригинални извештај са марвеног вашара на св. Марксу од фирме Т. Бајић и Ђ. Остојић.) На данашњем вашару било је пријављено 11560 к., дошло је 4746 ком. млађе врсте, 6195 комада угојених мађ. соја. — Свега 10941 комада дотерано.

Трговина је била живља.

Продало се:

Прима роба	90—91 фил.	изнимно 92 фил.
Средња „	82—87 „	
Сремска „	82—— „	
Назимад „	70—84 „	

Цена је сланини 96—— кр.

„ „ масти 98—— кр. Све од 100 кгр.

Вашар рогате марве.

На јучерашњем вашару рогате марве беше дотерано свега 4406 комада, од којих беше 3329 угојених и 1077 ком. мршавих.

Трговина је била живља.

Немачке прима — — —	81—86 фил.
Слабије — — — — —	70—76 „
Мађарске прима — — —	72—76 „
Средње — — — — —	54—64 „
Бикови немачки прима —	64—71 „
Бикови немачки слабији —	50—56 „

од 100 килограма живо мерено, изузимајући потрошарину.

*

Званичне забелешке будимпештанске берзе.

3. (15.) фебр. 1900.

Пијаца је била и данас врло слаба. Млинови нису никако тражили, тако да је једва продато на 9500 центи. Цена се једва одржала.

*

Течај златног и сребрног новца на будимпештанској берзи.

3. (15.) фебр. 1900.

Дукати	11 кр. 43 п.
Наполеондори (20 франака)	19 кр. 26 п.
Угарска златна рента (од 100 круна) . . .	98 кр. 80 п.
Угарска крунска рента	94 кр. 25 п.
Аустријска златна рента	99 кр. 45 п.
Немачке државне марке (од 100 мар.) . .	118 кр. 15 п.
10 фунти стер. (мењачки курс у Лондону) .	242 кр. 40 п.

СРПСКА БАНКА У ЗАГРЕБУ.

РАЧУН ИЗРАВНАЊА на дан 31. децембра 1899.

Имовина.

	фор	нов.	фор.	нов.	круна	пот.
Готовина:						
1. у благајни						
а) у аустр. вриједности ф. 123.909·43						
б) у страној « « 2.291·36	126 200	79				
2 По жиро рач. код Аустро-Уг. Банке	5.677	63	131.878	42	263.756	84
Папири од вриједности — — — —			250.482	58	500.965	16
Дужници у текућем рачуну — — —			377.067	64	754.135	28
Мјенице — — — — — — — —			3 062.751	19	6,125.502	38
Зајмови;						
на подлогу ручне залоге и непокретности			346.454	01	692.908	02
Оставе — — — — — — — — —			1,265.280	57	2,530.561	14
Кауције — — — — — — — —			37.400		74.800	—
Намјештај и прибор — — — — —	7.285	26				
по одбитку 10% отписа — — —	728	53	6.556	73	13 113	46
Трошкови оснивања — — — — —	9.308	83				
по одбитку отписа 1/6 од ф. 23.272 03	4.654	40	4.654	43	9.308	86
			5,482.525	57	10965051	14

Дуг.

	фор	нов.	фор.	нов.	круна	пот.
Главница: 45.000 акција по ф. 100 —						
које гласе на име ф. 4,500.000						
од тога је уплаћено 34% — — —			1,530.000	—	3,060.000	—
Резервни фонд — — — — — —			120.100	—	240.200	—
Пензиони фонд — — — — — —			9.036	41	18.072	82
Улози на штедњу — — — — — —			1,395.113	95	2,790.227	90
Повјериоци — — — — — — —			998.112	85	1,996.225	70
Остављачи остава на чување и руковање			810.003	70	1,620 007	40
Остављачи остава по тек. рачунима —			455.276	87	910.553	74
Полагачи кауција — — — — — —			37.400	—	74.800	—
Преносне поште, салдо — — — —			10.181	70	20.363	40
Неподигнуте дивиденде — — — —			8.854	—	17.708	—
Чист добитак — — — — — — —			108.446	09	216.892	18
			5 482.525	57	10965051	14

РАЧУН ДОБИТКА и ГУБИТКА на дан 31. децембра 1899.

Губитак.

	фор	нов.	фор.	нов.	круна	пот
Камате:						
на улоге, употребљене кредите, преносне камате и пореза на камату — —			97.741	55	195.483	10
Трошкови:						
а) Плате, станарина, канцелар. трошкови, поштарина и т. д. — — —	37.222	88				
б) Пореза — — — — — — —	12.876	21	50.099	09	100.198	18
Отписи:						
а) 10% од прибора и намјештаја — —	728	53				
б) 1/6 од ф. 23.272·03 трошкова оснив	4.654	40				
в) курсдиференције на папирима од вриједности — — — — — — —	2.607	10				
г) од мјеничних потраживања — —	1.169	12	9.159	15	18.318	30
Чист добитак — — — — — — —			108.446	09	216.892	18
			265.445	88	530.891	76

Добитак.

	фор.	нов.	фор.	нов.	круна	пот.
Пренос из године 1898. — — — —			513	10	1.026	20
Камате:						
а) од папира од вриједности — —	14.128	32				
б) од мјеница, зајмова и тек. рачуна	239.073	56	253.201	88	506.403	76
Провизија — — — — — — — —			9.357	61	18.715	22
Разни приходи — — — — — — —			2.373	29	4.746	58
			265.445	88	530.891	76

Директор:
Ђ. Велисављевић с. р.

Главни књиговођа:
Милан Николић с. р.

УПРАВНИ ОДБОР СРПСКЕ БАНКЕ:

Јован В. Барако с. р., Лазар Дунђерски с р., Барон Јован Живковић с. р., Владимир Матијевић с. р., председник. Др. Богдан Медаковић с. р., потпредседник. Ђорђе пл. Милекић с. р., Јован А. Ђуричић с. р

Михајло Тасовац с. р. Петро Т. Петровић с р. Александер Веселиновић с. р. Петар Сучевић с. р. С. С. Калембер с. р. Чеда Милићевић с. р. Симо Гомирац с. р.
Ђорђе Јагнић с. р Др. Драгутин Грчић с р. Лазар Лађевић с. р. Петар Николић с. р. Ник. Ћук с. р.

На основу чл. 51 штатута Српске банке прегледали смо овај «Рачун изравнања» и «Рачун добитка и губитка» и нашли смо, да су у свему тачни и исправни.

Загреб, 15. (27.) јануара 1900.

НАДЗОРНИ ОДБОР СРПСКЕ БАНКЕ:

Никола Петровић с. р. Др. Никола Радивојевић с р Филип Омчикус с. р. председник. Светозар Торбица с. р. Др. Ђ. Ивковић с. р.

40 1—2

Бр. 64./1900.

Објава.

Управни одбор за заједничко руковање ритским земљама у Тителском и Жабаљском срезу јавља, да ће на јавној лицитацији од дана лицитације па до 31. септембра односно до 15. октобра, за Каћки рит пак до 1. новембра, а за пашу до 31. децембра 1900. по новом календару, за готов новац под закуп издати, следеће ритске земље:

1230 јутара оранице у Чурушком риту I. заливу,
331 јутро оранице у Надаљском риту I. заливу,
618 јутара оранице у Госпођиначком риту I заливу.
902 јутра оранице у Жабаљском риту I. заливу,
312 јутара оранице у Жабаљском риту II. заливу,
722 јутра оранице у Ђурђевачком риту III. заливу,
304 јутра оранице у Мошоринском риту III. заливу,
71 јутро оранице у Сентиванском риту III. заливу,
542 јутра оранице у Тителском риту IV. заливу,
160 јутара оранице у Лочком риту IV. заливу,
75 јутара оранице у Виловачком риту IV. заливу,
250 јутара оранице у Гардиновачком риту IV. заливу,
740 јутара оранице у Каћском риту VI. заливу,
513 јутара оранице у Г.-Ковиљском риту VI. заливу,
156 јутара оранице у Д.-Ковиљском риту VI. заливу.

Лицитација почеће на лицу места свагда у 8 сахати пре подне, и то тако да ће у I. заливу у Чурушком и Жабаљском риту, у III. заливу у ђурђевачком риту, у IV. заливу у Тителском риту, у VI. заливу у Каћском риту, лицитација отпочети и непрекидно трајати, док се земља у дотичном заливу не прода.

У I., III., IV. и VI. заливу почиње лицитација 21. фебруара (5 марта) 1900.

П. Т. закупници позивају се у одређено време на лице места. Местне власти умољавају се, да ову објаву у месту за времена обнародују.

У ТИТЕЛУ, 13. фебруара 1900.

Никовић,
председник.

43 1—3

ОБЈАВА.

П. Н.

Част ми је овим објавити, да ћу од 1. марта тек. год. у футошкој улици у Бахраховој кући бр. 48. отворити

салон за израду женског одела.

Стручно знање, које сам вишегодишњом праксом у првим салонима себи стекла, ставља ме у тај мио положај, да могу своје врлопоштоване муштерије у послузи најбоље задовољити а трудићу се, да свим стављеним захтевима увек по најновијој моди а најукуснијом израдом тачно и савесно одговорим.

Молећи најучтивије за штоване налоге, јесам са високопоштовањем

У Новом Саду, фебруара 1900.

1-1 39 **Катица Штерн.**

Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Главни уредник Јаша Томић.